

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Cessio bonorum, num. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

prætermittendus; hi enim cum non cum illorum causa injusta censentur raro falsis testimonij, vel scripturis conixerint innocentem in amissionem bonorum, immo aliquando in periculum vitae, se excusat à restitutione, & à revocatione dicti vel scripturæ, ob quale periculum, quod subirent. Sed communiter doctores clamant adversus hos, doctrinamque à nobis modo traditam inculcant. Instar omnium sit Bonacina n: quæres (ait) utrum ille, ob cuius falsum dictum inferenda est alteri mors vel mutilatio, teneatur retractare suum dictum, cum periculo similis poenæ incurrendæ? respondeo affirmativè, modò credat, se profuturum per retractationem, & modò in ferendo testimonio peccaverit mortali liter, ratio est, quia, in æquali damno, habenda est potior ratio innocentis. Tenetur etiam eos admonere, quos ad falsum testimonium ferendum induxit, ut falsum retractent, & ijs recusantibus retractare, tenetur Iudici fraudem aperire, ut innocens eripatur, quamvis sibi vita periculum immineat: melior enim est conditio innocentis. Si reus fuit per alios testes convictus, & falsus testis nihil fecit, non est mirum, tunc ad nihil obligari p, quia nihil damni intulit, ut supponis.

n Bon. c. 8. precept. d. 10. q. 3. p. 3. nu. 16.

o cum Val. Bannes. Azer. Molin. Fill. cit. ibid. à Bonac. p. l. Dian. p. 3. tr. 5. ref. 105.

» Dixi (modo credat, se profuturum) quia credens, se nihil profuturum, nec tenetur retractare, cum nullus ad opus inutile obligetur. Tenebitur tamen restitutionem damnorum facere

(huic dicto addo ego, semper juvare, q, faltem per hominem gravem admonere judicem de falsitate prædicta, nam certè tunc judex majorem diligentiam adhibebit exquirendi veritatem pro reo.)

q ita Dicastill. lib. 2. tr. 1. de just. d. 5. da. 3. num. 55.

» Dixi (modo in proferendo testi monio peccaverit mortaliter) nam qui bona fide perniciosa aliquam falsitatem dixit in judicio, non tenuitur cum tanto suo incommodo, cognita veritate, dictum retractare, cum ex nulla radice constet, ad hoc teneri, ita Sotus, Navarrus & alij r. Max ex Bonacina.

r Tol. Nav. Clau. Reg. Sylv. apud Bm. ibid. quibus adde Delugo t. 2. de just. d. 3. fe. 3. à num. 24.

Quid si verum crimen per testimonium propalasti, sed injustè, ut potè, quod erat occultum? respondeo cum Castropalao, s te tunc non esse obligatum, vitam exponere, ut delinquenter liberes, sed solum, quando falsum crimen imposuisti. Ratio est (inquit) quia jam sententia erit justa, si crimen verum fuit, ergo tu licet peccaveris, non fuisti causa mortis injustæ &c, vi de ipsum latius.

s Castrop. de justit. comm. d. 1. p. 17. §. 3. nu. 6. cit. Leff. Sanc. Petr. Navarr.

Cessio bonorum.

7. Ad impotentiam reducitur cessio bonorum, de qua summatim duo afferre sufficiat, alterum omnibus pervium, alterum singulare.

8. Primo: cessio bonorum excusat

non ve-

non verò in conscientia , nisi vere im-
potens sit, qui cedit ; ejusmodi enim
cessio ideo debitori suffragatur in foro
externo, quia princeps supponit, mise-
rum hominem non esse solvendo ; un-
de si sit solvendo, nunquam princeps liberare ab operando fortasse con-
tendit, tollere jus creditorum ; quod dent, ex eo principio, quod cessio
intendere iniquum sanè esset. Ali-

verò obligetur, artem suam, ut an-
tea exercere, quò aliquid præter victū,
(ut certè potest) acquirendo, credito-
ribus suis, saltē ex parte, satisfaciat ?

Respondeo; nonnulli uero omnino hunc
quando exhibita est cum ignominia ,
menta tamen, quibus secundum tuum subit vicem perfectæ solutionis. Ve-

statum parcè vivas, te in foro conscienc-
tia posse retinere, immo & occultare, tentia negat, tunc extingui obligatio-
probabile est (siue ea accipias ex bonis, nem, sed solum suspendi, quia tota
quibus gaudebas ante cessionem, siue ex
acquisitis postea) siquidem ad propria
alimenta quilibet jus habet, cum is, qui
ijs caret, sit in gravi necessitate consti-
tutus, in qua etiam aliena posse surripi,
nendum propria occultare . communis
jam nunc est sententia.

9. Ex hac eadem doctrina illud obi-
ter dicam. Nam uxores & filii, quo-
rum viri parentesque ad magnam sunt
penuriam redacti, siue culpatè, siue e-
tiam sine culpa, si post eorum mortem
inveniantur non esse solvendo debita à
patre viroq; contracta, possunt ex bo-
nis & relictis tantum subtrahere, atque
occultare, quantum satis judicetur ad
vitam suumq; statum honestè conser-
vandum; & in judicio requisiti possent,
cum æquivocatione congrua, jurare, se
nihil occultare, puta, nihil non ipsis de-
bitū, & propter eamdem rationem non
incurrent excommunicationem forte-

latam contra ea bona occultantes.
t Cœlestin. citans Sot. Auctor, alias apud
Dian. p. 5. tr. 14. ref. 57.

10. Secundò: proposita mihi nova
questiuncula fuit nudius tertius, an
artifex, qui cessit bonis, possit in poste-
rum contra suum statum, otiani : an ne honorum non recessit, ut dictum

R r r 3 est, obli-

est, obligatio restituendi) ad laborandum, secundum suum statum, qui labor medium est, respectu ipsius, satis ordinarium, quod finem obtineat faciendo æqualitatem, quam potest cum creditore. nam, propter eamdem rationem, hunc & quemlibet alium debitorem non posse repudiare hereditatem, vel quid simile, docent multi ^a, qua hereditate possit creditoribus satisfacere, quia hoc est medium ordinarium & facile.

^a sanc. Leff. Mol. apud Castrop. l. c. num. 4.

Paritas, quæ potest obijci contra hanc doctrinam, ducta à religioso, qui in nostra sententia, non obligatur laborare ad solvenda debita contracta in seculo, jam satis superque dissoluta est superius ^b.

^b supra §. 2. n. præfertim 12.

CAPVT SECUNDVM.

De concavis, seu cooperantibus ad actionem injustam, ex quia oritur obligatio restitutionis.

Antequam ad singulas causas accedam, duo pro omnibus adverte. Primo, has concavas nunquam teneri ad restitutionem, nisi re ipsa damnum fecutum sit. Secundo, nec teneri, nisi adsit certitudo moralis, quod id sit fecutum, quodque sit fecutum ex ejusmodi causa. Nam quando de alterutro ex his ambigitur, diximus disertè superius ^a. Concausa autem hæc, de quibus locuturi sumus, novem omnino sunt, his carminibus comprehensæ.

^a sup. l. 1. in Dec. c. 3. §. 7. v. damnum fecutum. ^b De his concavis lege Azo 3. p. l. 4. c. 10. Leff. l. 2. c. 13. Rebell. p. 1. l. 2. q. 24. Vasq. de restit. c. 9. §. 1. Mol. t. 3. d. 729. Reginald. Bonac. Layman, cum de rest. Sanc. in cons. lib. 2. c. 1. dub. 49. C. Delugo t. 1. de just. d. 19. sec. 2. Dic. l. 2. tr. 2. d. 4.

Iusio, consilium, consensus, palpo, recursus, participans, mutus, non obstante, non manifestans.

§. I.

Iusio, seu, quod idem est, mandatum.

DE mandante seu jubente aliqua diximus, agentes de homicidio lib. 6. c. 4. §. 5. item de ratum habente, quod certè hoc reducitur; quæ sunt omnino recolenda, & hic proportionaliter applicanda.

2. Supersunt autem aliquæ difficultates: prima est, si mandatarius excedit limites mandati. an ad restitucionem debitam ex excessu teneatur mandans?

Distinguunt communiter DD. si talis excessus damni est ex communiter contingentibus, poteratque facile ac debebat prævideri à mandante, tunc tenetur mandans; ut si Petrus iussit me furari à Paulo centum, & ego ab eodem furor centum & quinque; si iussit occidere Cajum, & per errorem occido Titum Cajo similem, quam similitudinem ^b cognoscebat Petrus; si iussit graviter vulnerare, & ego occido &c.; ratio est, quia cum hæc sint tam proximè conjuncta ijs, quæ mihi à Petro

